

RINGERIKE
KOMMUNE

Kommunal planstrategi 2024-2027

Vedtatt i kommunestyret
20.06.2024 sak 105/24

Innhold

Sammendrag	3
<i>Formålet med planstrategien</i>	3
<i>Hovedgrep i planstrategien for 2024-2027</i>	3
<i>Bakgrunn for hovedgrepene</i>	3
Kommunens plansystem	5
<i>Styrke sammenhengen i plansystemet</i>	5
<i>Arbeidsdelingen i plansystemet</i>	6
<i>Plantyper i Ringerike kommune</i>	7
Lokale, nasjonale og regionale føringer	9
<i>Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030</i>	9
<i>Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027</i>	10
<i>Regionale føringer</i>	11
Utviklingstrekk for Ringerike – muligheter og utfordringer	12
<i>Kommuneøkonomi og handlingsrom</i>	13
<i>Kompetanse og kvalifisert arbeidskraft</i>	14
<i>Folkehelse</i>	15
<i>Befolkningsutvikling</i>	17
<i>Klimaomstilling og press på naturområder</i>	18
<i>Klimaendringer og beredskap</i>	18
<i>Digitalisering og digital transformasjon</i>	19
<i>Samarbeid for å nå målene</i>	19
Vurdering av planbehovet	20
<i>Hovedgrep i denne planstrategien</i>	20
<i>Kommuneplanens samfunnsdel</i>	21
<i>Kommuneplanens arealdel</i>	21
<i>Kommunedelplaner</i>	22
<i>Nye overordnede strategier for sektorene</i>	22
Prioritering av planoppgaver	23

Sammendrag

Formålet med planstrategien

Alle kommuner skal utarbeide og vedta en kommunal planstrategi senest ett år etter at det nye kommunestyret er konstituert¹. I planstrategien skal kommunestyret ta stilling til om kommuneplanen skal revideres, helt eller delvis. Planstrategien kan også ta stilling til andre planbehov kommunen har. Vurderingen av planbehov gjøres i lys av de utfordringene og mulighetene vi står ovenfor.

Planstrategien er et verktøy for gjennomføring av politikk, og hensikten er blant annet å

- styrke planlegging som politisk styringsverktøy
- sikre mer målretta og strategisk planarbeid
- sikre mer effektiv ressursbruk

Hovedgrep i denne planstrategien

1	Styrke sammenhengen i plansystemet
2	Fullføre og følge opp planer <ul style="list-style-type: none"> - Fullføre planarbeid som er satt i gang (begrense nye planer og strategier) - Følge opp vedtatte planer
3	Videreføre kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030
4	Fullføre revidering av kommuneplanens arealdel

Bakgrunn for hovedgrepene

Ett av hovedgrepene i planstrategien er å styrke sammenhengen i plansystemet. I forrige kommunestyreperiode fikk vi på plass en tydeligere kobling mellom samfunnsdelen og den årlige handlingsplanen. Framover skal vi styrke sammenhengen i plansystemet ytterligere, gjennom et bedre samspill mellom planstrategien og handlingsdelen.

Usikkerhet og stramme rammer gjør det nødvendig å prioritere. Valgene i planstrategien må ses i forhold til ressurser for å gjennomføre. Dette er viktig både for å gi forutsigbarhet til folkevalgte og innbyggere, og for å kunne disponere ressursene i kommunens administrasjon effektivt. Forrige planstrategi la opp til forholdsvis omfattende planoppgaver. Mye er fullført,

---

¹ [Plan- og bygningsloven § 10-1](#)

mens noe fortsatt er i prosess. I denne kommunestyreperioden prioriterer vi å fullføre planarbeid som er satt i gang, i tillegg til å følge opp det som er vedtatt.

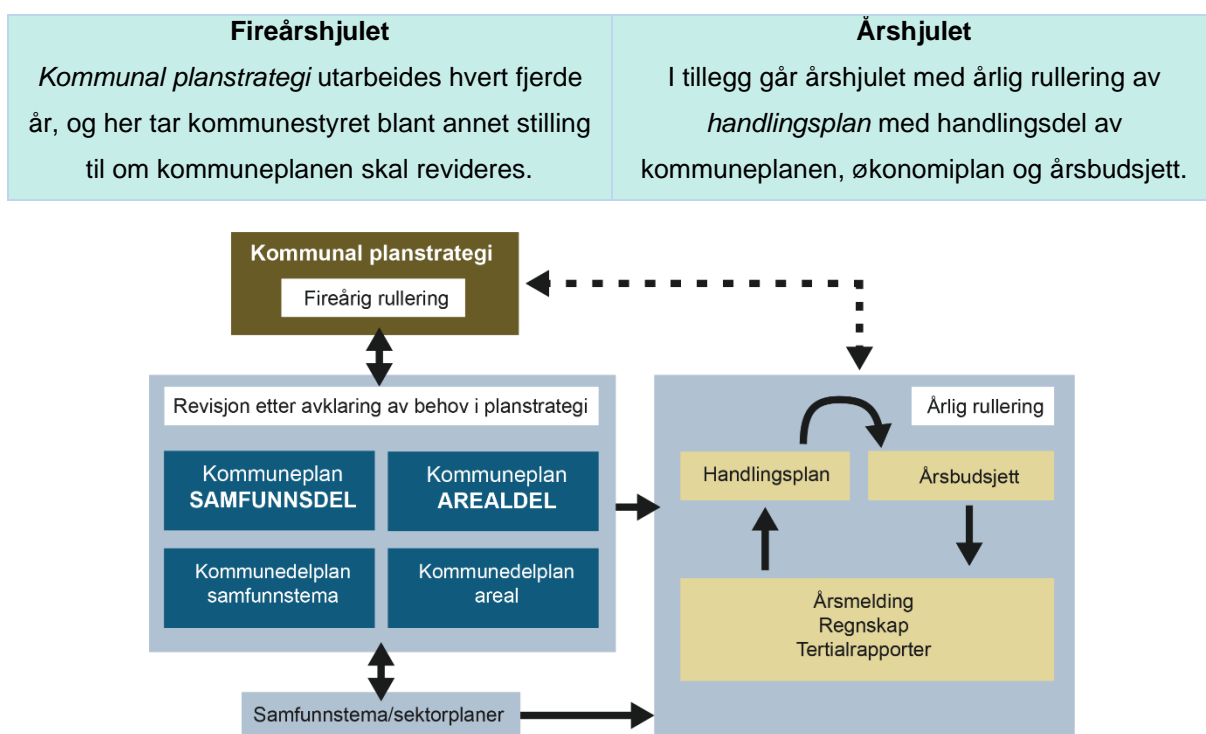
Denne planstrategien gir ikke en fullstendig oversikt over prioritering av kommunens samlede planbehov. Planstrategien fastslår at kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030 videreføres, og at pågående revidering av kommuneplanens arealdel fullføres.

I planstrategien er det lagt vekt på kommunens egen vurdering av utfordringsbildet i Ringerikssamfunnet, med bakgrunn i administrative og politiske innspill, samt nasjonale og regionale føringer for kommunal planlegging. Det er stor grad av samsvar mellom politiske og administrative innspill, både om kommunens utfordringer og behov. Det som skiller er at de politiske innspillene er mer konkrete og har større fokus på utvikling av både byen og tettstedene.

Kommunens plansystem

Planlegging er verktøyet for å sikre en helhetlig og bærekraftig utvikling i kommunen. For å nå målene må vi jobbe kunnskapsbasert og planmessig, og vi må prioritere. Planer må på plass, men vi må også ha et system og en kultur for å følge opp planene – og en felles forståelse for at planverket er kommunens styringsverktøy.

Kommunens plansystem er rullerende, og har to «planhjul» som går:

Figur 1 Kommunal- og distriktsdepartementets illustrasjon av plansystemet, med noen lokale tilpasninger av begreper.

Styrke sammenhengen i plansystemet

I planstrategien for 2020-2023 var ett av hovedgrepene at budsjett og handlingsplan skulle få en styrket rolle som kommuneplanens handlingsdel. Dette er fulgt opp, og den årlige handlingsplanen angir nå hva kommunen skal gjøre for å nå målene i samfunnsdelen.

Framover skal vi styrke sammenhengen i plansystemet ytterligere, gjennom et bedre samspill mellom **planstrategien og handlingsdelen**. Dette skal gjøres ved at arbeidet med planstrategien starter våren før kommunevalget, og samordnes med arbeidet med handlingsplanen. Dette vil både gi synergier i arbeidet, og en bedre helhet i plansystemet. Planstrategien skal ligge til grunn for senere prioriteringer av planoppgaver. Kommunen skal jobbe videre med arbeidsdelingen mellom planstrategi og handlingsplan.

Arbeidsdelingen i plansystemet

Planstrategien

I planstrategien tar kommunestyret hvert fjerde år stilling til om kommuneplanen skal revideres helt eller delvis. Kommunen kan også ta stilling til andre planoppgaver som skal prioriteres i kommunestyreperioden. Tildeling av ressurser til planlegging skjer gjennom den årlige rulleringen av handlingsplan.

Kommuneplanen

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens viktigste styringsdokument, og inneholder overordnede mål og strategier. Alle andre planer skal følge opp og vise hvordan de bidrar til å nå målene i samfunnsdelen.

Kommuneplanens arealdel er kommunens overordnede plan for arealbruk, og bestemmer hva arealene kan brukes til.

Handlingsplan – kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett

I handlingsplanen inngår kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven, samt økonomiplan og budsjett etter kommuneloven. Handlingsplanen viser hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier skal følges opp, samt kommunestyrets prioriteringer og tildeling av ressurser.

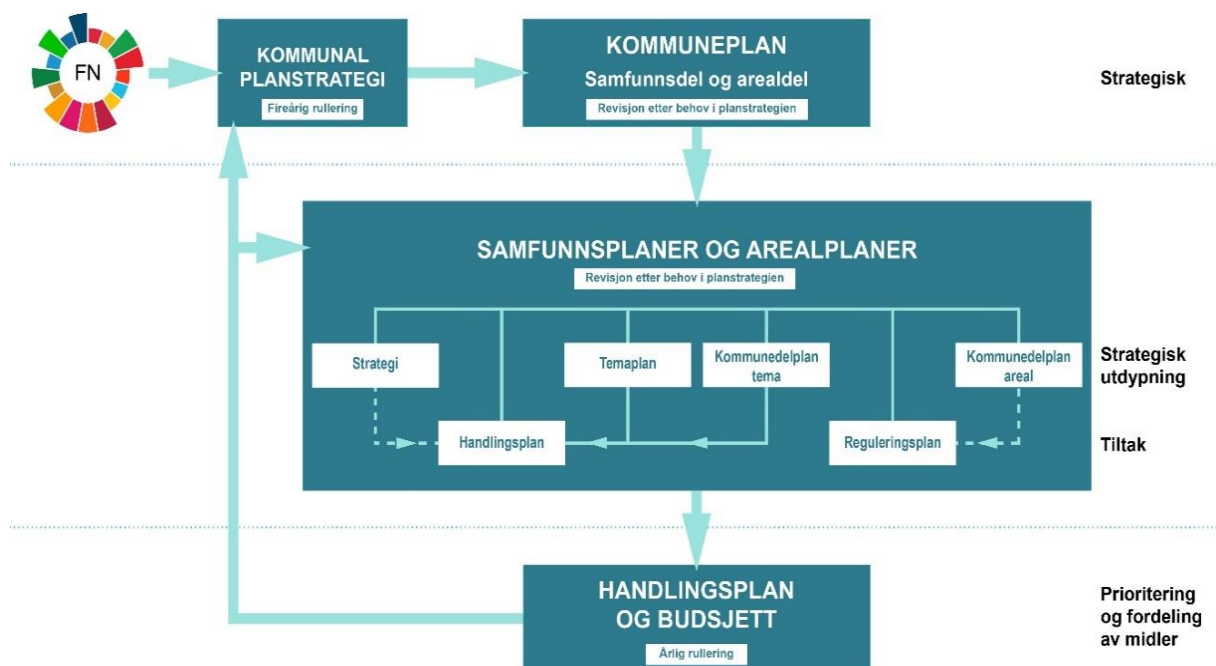
Handlingsplanen skal følge opp strategiske valg og satsingsområder i samfunnsdelen. For kommunens sektorer framgår det hvordan mål i samfunnsdelen skal følges opp med tiltak. Det er også angitt indikatorer for målene.

Samfunnsdelen inneholder mange og til dels langsiktige mål, og det er ikke alle som er nevnt i handlingsplanen. I den årlige rulleringen av handlingsplanen vurderes det hvilke mål som skal prioriteres i perioden, både for kommunen som helhet og for de enkelte sektorene. Handlingsplanen følges opp av kommunens virksomheter gjennom egne virksomhetsplaner.

Handlingsplanen er fireårig, og samtidig vedtas også budsjett for det kommende året. Budsjettet er bindende, mens handlingsplanen er retningsgivende.

Plantyper i Ringerike kommune

Planlegging skal ikke være mer omfattende enn nødvendig². Planlegging er et virkemiddel, og ikke et mål i seg selv. Det er derfor viktig å klargjøre hva behovet er, og hva funksjonen til planen skal være. Skal den gi strategisk retning, eller konkrete tiltak for gjennomføring? Både prosess og innhold må tilpasses det konkrete behovet. Planene skal følge opp og synliggjøre hvordan de bidrar til å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Figur 2 Plansystemet i Ringerike kommune, viser hvordan planene henger sammen.

² [Plan- og bygningsloven § 3-1.](#)

Planstrategien for 2020-2023 definerte hvilke plantyper som skal brukes i Ringerike kommune for planer for samfunnstema/sektorer. Disse definisjonene videreføres:

Beskrivelse	Innhold
<p>Strategi</p> <p>Hva som skal gjøres for å nå et mål, ikke hvordan. Vil ofte være mer overordnet enn de andre plantypene, fordi det ikke utvikles tiltak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Klart formål • Utfordringsbeskrivelse • Satsingsområder, veivalg, strategier • <i>Ikke tiltak</i>
<p>Temaplan</p> <p>Utvikler både mål og tiltak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Klart formål • Utfordringsbeskrivelse • Mål • Kan ha satsingsområder og strategier • Tiltak
<p>Handlingsplan</p> <p>En plan med bare tiltak. Følger opp vedtatt temaplan, strategi eller temaer i kommuneplanen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tiltak

I tillegg kommer planer etter plan- og bygningsloven. Her er kommunedelplaner en fleksibel plantype, som både kan utarbeides for bestemte områder (arealer), temaer eller virksomhetsområder. Kommunedelplan er en formell plantype, som følger lovbestemt prosess etter plan- og bygningsloven kapittel 11.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027

Av viktige planutfordringer framover peker regjeringen på utfordringer med å nå målene om redusert klimagassutslipp, ansvarlig forbruk, ressursbruk, bevaring av naturmangfold og mindre ulikhet.

I tillegg møter kommunene store samfunnsutfordringer blant annet som følge av aldrende befolkning med større omsorgsbehov og mangel på arbeidskraft i ulike tjenesteområder i kommunene. Regjeringen vektlegger særlig at det er tid for «planvask», hvor det i kommuneplanens arealdel skal vurderes å endre tidligere godkjent arealbruk.

Kommunal- og distriktsdepartementet

Regjeringen har valgt fem overordnede perspektiver som utgangspunkt for 72 forventninger³:

- Samordning og samarbeid i planlegging
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskaping
- Klima, natur og miljø for framtida
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Statsforvalteren har i sitt forventningsbrev for 2024⁴ informert om sentrale forventninger og oppdrag fra nasjonale myndigheter til kommunene. I brevet har Statsforvalteren flere innspill til kommunenes planstrategier knyttet til temaer som reduksjon av klimagasser, folkehelse og behov for tjenester, barn og unge, samfunnssikkerhet, klimatilpasning, jordvern og økt matberedskap, vannmiljø og vannforvaltning, avløp, naturmangfold, masseforvaltning og gravplasser.

³ [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027](#)

⁴ [Statsforvalteren i Oslo og Vikens forventningsbrev 2024](#)

Regionale føringer

Regional planstrategi for Buskerud fylkeskommune skal etter planen vedtas i august 2024.

Gjennom den regionale planstrategien ønsker fylkeskommunen å få fram mulighets- og utfordringsbildet for Buskerudregionen, samt gi relevant kunnskapsgrunnlag.

Fylkeskommunen skal også avklare hva de gjør med plangrunnlag fra Viken fylkeskommune, samt gjeldende regionale planer fra tidligere Buskerud og Viken. Hovedgrepet i høringsutkastet er å utarbeide en felles regional plan for hele fylket.

I høringsutkastet til regional planstrategi⁵ er det definert tre politiske utviklingsmål med tilhørende samfunnsoppdrag, som skal gi en felles kurs for utviklingen av fylket og vise nødvendig innsats for å lykkes lokalt og regionalt:

Mer innenforskap	
<u>Politisk utviklingsmål:</u> Buskerud er et inkluderende samfunn der alle deltar og bidrar aktivt.	<u>Regionale samfunnsoppdrag:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Alle fullfører grunnskole og videregående opplæring • Alle deltar i arbeidsliv eller annen meningsfylt aktivitet • Alle bor i trygge og inkluderende lokalsamfunn
Omstilling og verdiskaping	
<u>Politisk utviklingsmål:</u> Buskerud lykkes med omstilling og verdiskaping.	<u>Regionale samfunnsoppdrag:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Offentlige tjenester som løser innbyggernes behov • Omstillingsdyktig næringsliv med høy produktivitet • Samfunnssikker region med evne til å håndtere kriser • Utnytte mulighetene i det grønne skiftet
Natur- og kulturverdier	
<u>Politisk utviklingsmål:</u> Buskerud forvalter sine natur- og kulturverdier i et generasjonsperspektiv.	<u>Regionale samfunnsoppdrag:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Ta vare på viktige natur- og friluftsverdier • Kulturarven som ressurs for verdiskaping og attraktivitet • Ansvarlig bruk av våre rike naturressurser

⁵ [Med hjerte for Buskerud – Regional planstrategi for Buskerud 2024-2027 - høring](#)

Utviklingstrekk for Ringerike – muligheter og utfordringer

Utfordringsbildet framover er preget av usikkerhet for flere forhold hvor kommunen har liten påvirkningsmulighet, samtidig som dette har stor betydning for oss. Verden og Norge står overfor et alvorlig og usikkert utfordringsbilde. Rivalisering mellom stormakter og natur- og klimautfordringer er eksistensielle trusler, som sammen med teknologiutvikling og demografiske utfordringer påvirker samfunnssikkerheten og stiller betydelige krav til vår beredskap framover.⁶

Sikkerhet: Globalt ser vi en alvorlig og usikker sikkerhetspolitisk situasjon, som også påvirker oss lokalt, blant annet gjennom økt mottak av flyktninger. Økt trusselnivå kan medføre økte krav til sikring og behov for å velge robuste løsninger og systemer, framfor rimeligere og mer effektive.

Natur- og klimautfordringer: Tap av natur har fått økt fokus. For å bevare naturmangfold, bremse klimaendringene og nå nasjonale mål om reduksjon av klimagassutslipp er det behov for endringer i hvordan vi disponerer arealene våre og utfører ulike tjenester. Lokalt kan klimautfordringer som økt styrtregn og hyppigere flommer få store konsekvenser for dimensjonering av infrastruktur, behov for sikringstiltak og krav til beredskap.

Teknologiutvikling/digital transformasjon: Den teknologiske utviklingen går raskt, og har store konsekvenser for samfunnet.

Nasjonal politikk og samferdsel: Som mange andre kommuner står Ringerike i en krevende økonomisk situasjon. Vi har også en uavklart situasjon når det gjelder de statlige samferdselsprosjektene med ny veg og bane. Dette har vesentlig betydning for kommunens areal- og samfunnsplanlegging. Nasjonal politikk påvirker innvandring og bosettingsmønster, prioritering av ulike hensyn og kommunens økonomiske handlingsrom gjennom krav og tildelinger.

Hvilke forutsetninger vi legger til grunn for planlegging, som demografi, befolkningsutvikling og næringsutvikling, har betydning for arealbehov og dimensjonering av tjenestene. Målrettet

---

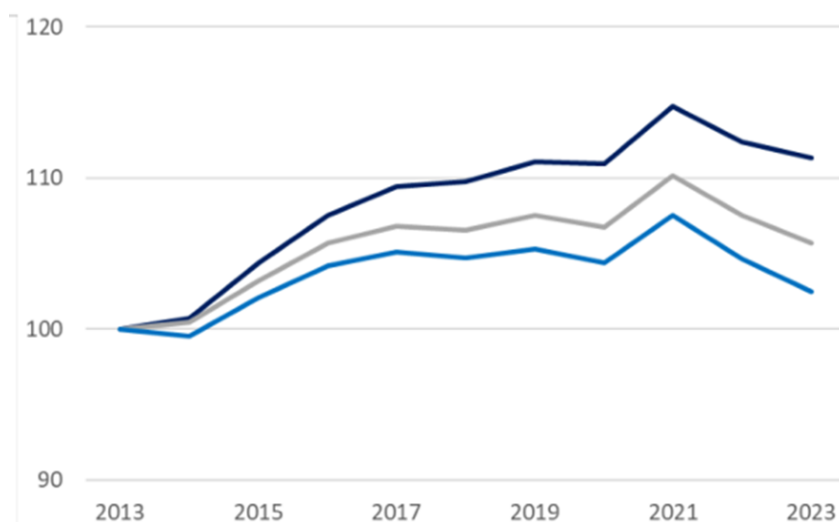
⁶ [Nå er det alvor. Rustet for en usikker fremtid. NOU 2023:17.](#)

og effektiv bruk av samfunnets ressurser og klare prioriteringer vil være nødvendig. Usikkerhet på flere områder, gjør at vi må planlegge robust slik at valgene vi tar står seg.

Kommuneøkonomi og handlingsrom

Kommunen får sitt oppdrag og sine ressurser fra Stortinget gjennom lover og tildelinger i statsbudsjettet. Kommunenes økonomiske ramme øker ikke i takt med økte og nye behov i tjenestene eller med økte priser og kostnader. Det betyr at kommunen som oftest ikke får innfridd alle sine ønsker og gode intensjoner overfor innbyggerne. Omfanget av planer og strategier i kommunen må ta hensyn til dette. Arbeidet med utarbeidelse av slike dokumenter krever betydelige ressurser fra organisasjonen.

3. Kommunenes frie inntekter

C. Realutviklingen i sektorens, kommunenes og fylkeskommunenes samlede og frie inntekter. 2013=100.

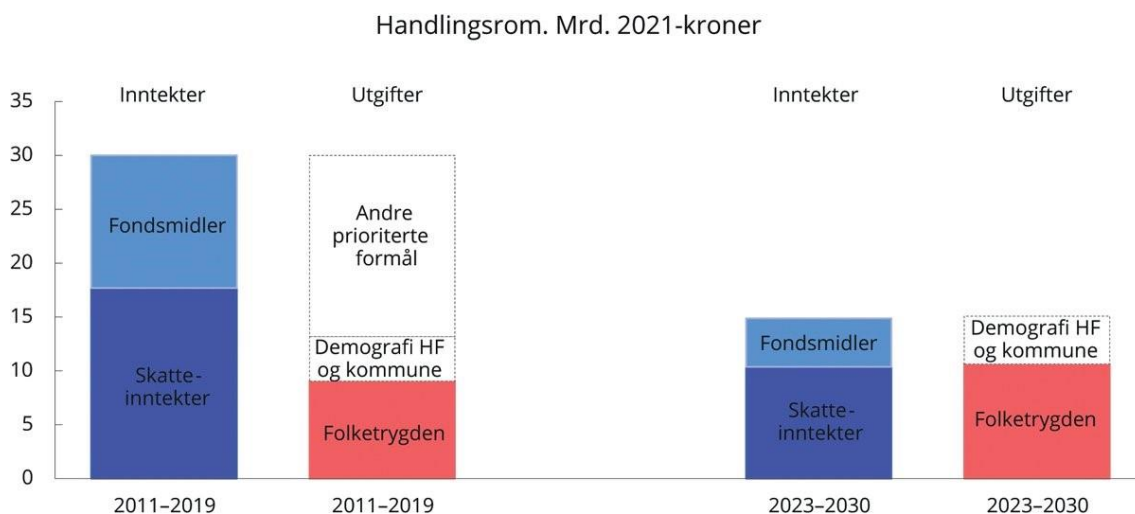
- Inntekter i alt
- Inntekter, per innbygger
- Inntekter, justert for befolkningsvekst og endringer i alderssammensetningen'

Figur: Viser kommunesektorens samlede inntekter innenfor kommuneopplegget i 2023-kroner. 2023-tall er et anslag.⁷

Realveksten i frie inntekter til norske kommuner i perioden 2013-2023 anslås til 11 prosent. Korrigert for befolkningsvekst og alderssammensetning har veksten fra 2002-2021 vært på 6 prosent, det vil si en gjennomsnittlig vekst i frie inntekter på 0,5 prosent årlig. Fra 2017 til 2023 har det vært en nedgang. Det har altså vært en realvekst i perioden som helhet, men med sterk vekst den første delen av perioden og en svak nedgang i siste del. Året 2021 var

⁷ [Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi. Kommunal- og distriktsdepartementet. November 2023.](#)

spesielt da kommunene fikk overført “koronamidler”. Dagens regjering har varslet at det ikke blir store endringer de nærmeste årene, og at handlingsrommet reduseres.

Figur 3 Anslått årlig vekst i strukturelle skatte- og avgiftsinntekter, vekst i bruk av olje- og fondsinntekter, folketrygden og demografidrevne kostnader i helseforetakene og kommunesektoren. Mrd. 2021-kroner. Kilde: Finansdepartementet.

Ringerike kommune har måttet foreta store investeringer etter at kommunen kom ut av ROBEK-listen i 2014. Investeringene har ført til at kommunen kan levere tjenester innenfor lovverket, og ansatte og brukere har fått gode bygg å være i. Noe av målet har også vært å effektivisere tjenestene og øke kvaliteten. Det har samtidig ført til høyere gjeld som igjen fører til økte årlige avdrag og økte renteutgifter. Kommunen må håndtere dette innenfor de frie inntektene.

Den svake veksten i kommuneøkonomien siden 2013, og spesielt 2017 til 2023, gir sammen med utviklingen i renter og avdrag lite rom for å utvide tjenestetilbudet. Dette må tas med i betraktningen når planer og strategier skal utvikles og gjennomføres.

Kompetanse og kvalifisert arbeidskraft

Ringerike har en lavere sysselsettingsgrad enn andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. Å få opp sysselsettingsgraden er viktig for å øke de kommunale skatteinntektene og bedre folkehelsen, men også for å redusere sosiale kostnader og motvirke utenforskap. Ringerike kommune har derfor satset mye på næringsutvikling, herunder etablering av eget næringsteam.

Næringspolitisk Strategi for Ringeriksregionen “Framover Sammen” inneholder seks satsingsområder, hvor to handler om kompetanse: “Trekke virksomheter og kompetanse til

regionen” og “Kunnskap og kompetansebygging”. Satsing på kompetanse samsvarer godt med behovet hos virksomhetene lokalt. I årets utgave av “Vekstbarometeret” for Ringeriksregionen⁸, svarte 90% av de spurte næringslivslederne i regionen at kompetanse var viktig for veksten. Samtidig svarte 73% av at de opplevde tilgang til kvalifisert arbeidskraft som en utfordring. Denne utfordringen opplever også kommunen som arbeidsgiver, særlig innen sektorene Helse og omsorg og Utdanning og familie.

Strategien identifiserer i hovedtrekk to måter å sørge for kompetanse til lokale virksomheter:

- 1) utdanne de menneskene som er i kommunen/regionen.
- 2) tiltrekke kompetanse utenfra – enten ved innpendling eller ved innflytting.

I alle tilfeller skal kompetansen ikke bare rekrutteres, den skal bli værende. Å tiltrekke og beholde kvalifisert arbeidskraft er et sammensatt tema som handler om alt fra et godt offentlig tjenestetilbud som gode barnehager og skoler, gode muligheter for friluftsliv og kulturopplevelser, et variert botilbud og arbeidsmarked, samt trivsel og mulighet for utvikling på arbeidsplassen.

Folkehelse

Folkehelseoversikten⁹ ble fastsatt i kommunestyret desember 2023, og gir oversikt over helsetilstanden til befolkningen i Ringerike og hva som påvirker denne. Oversikten er et viktig kunnskapsgrunnlag for all planlegging i kommunen.

Forrige folkehelseoversikt (2019) var en sentral del av grunnlaget for valget av Ringerikes ni utvalgte bærekraftsmål. Ettersom folkehelseoversikten fra 2019 og 2023 viser et nokså likt utfordringsbilde, er de ni utvalgte bærekraftsmålene fortsatt aktuelle som overordnet mål i møte med utfordringene våre.

Folkehelseoversikten for 2023 identifiserer tre hovedutfordringer: sosiale helseforskjeller, utformingen av fysisk og sosialt miljø og demografiskiftet.

⁸ [Vekstbarometer for Ringeriksregionen 2024, Universitetet i Sørøst-Norge](#)

⁹ [Folkehelseoversikten 2023.](#)

Sosiale helseforskjeller

Sosiale helseforskjeller er systematiske forskjeller i helsetilstand. Det er særlig utdanningsnivå, inntektsnivå og yrke som er avgjørende for forskjellene. De med lengre utdanning og god økonomi, lever lengre og har færre helseplager enn de med kortere utdanning og dårligere økonomi.

Tall viser at flere barn i Ringerike, sammenlignet med Norge for øvrig, lever i vedvarende lavinntekt. Andelen barn av eneforsørgere er også høyere enn landsgjennomsnittet. I Ringerike er det samtidig flere som mottar uføreytelser, og som ikke eier egen bolig, men leier. Oppvekstvilkår og utdanning er særlig viktige områder for utjevning av, eller forhindre forskjellene. Det er en økende tendens til ufrivillig skolefravær i grunnskolen i Ringerike, noe som kan være en risikofaktor for gjennomføring av videre utdanningsforløp.

Når risikofaktorer for uhelse er systematisk skjevfordelt i befolkningen, finnes det også sosialt skjevfordelte årsaker. Forebygging av sosiale ulikheter handler dermed om å rette oppmerksomheten mot ulikheten i faktorer tidlig i årsakskjeden, og ikke de umiddelbare risikofaktorene som helseatferd.

Utforming av fysisk og sosialt miljø

Hvordan det fysiske og sosiale miljøet rundt oss er utformet kan påvirke hvor inkluderende og helsefremmende samfunnet er, og hvordan det oppfattes. Tallene her viser blant annet at Hønefoss og tettstedene våre ikke har god nok universell utforming og tilgjengelighet, og at flere i Ringerike opplever at gang- og sykkelveier ikke er tilstrekkelig utbygd.

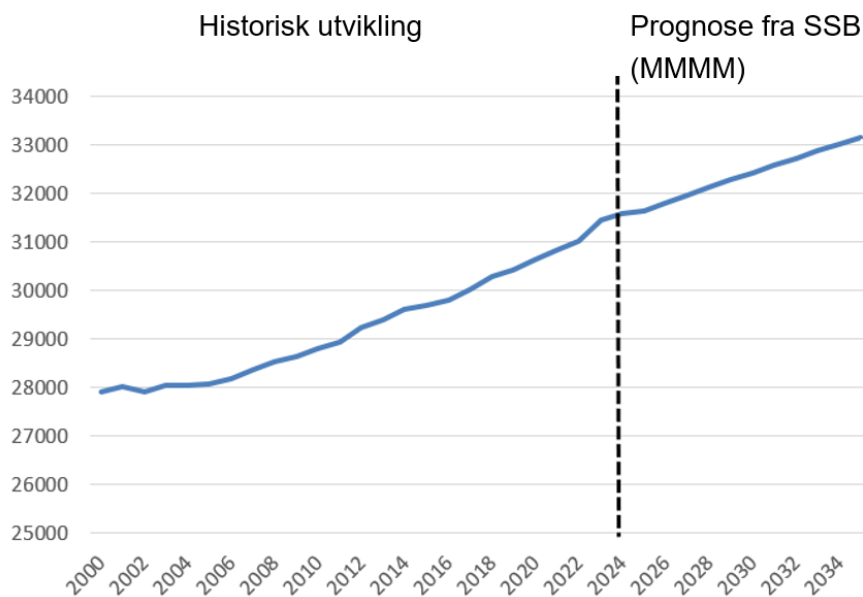
Demografiskiftet

Befolkningen i Norge lever lenger enn noen gang. Dette fører til en endring i demografien, og at andelen eldre øker. Dette skjer også i Ringerike. Demografiskiftet vil føre til færre yrkesaktive innbyggere, noe som vil føre til mangel på arbeidskraft, kompetanse og ressurser i alle sektorer. De eldre vil samtidig være en ressurs i samfunnsutviklingen. Skal vi møte de demografiske endringene krever det at hele samfunnet bidrar i retning mot et mer aldersvennlig samfunn som også er helsefremmende for alle generasjoner. Det vil også bli en økning i kroniske og aldersrelaterte sykdommer, og antall personer i Ringerike over 80 år vil dobles fra 2020 til 2040.

Befolkningsutvikling

Ringerike kommune hadde 31 444 innbyggere i 2023. Figuren nedenfor viser befolkningsutviklingen fra 2000 til i dag og prognosen fram mot 2035. Det tas utgangspunkt i SSBs hovedalternativ med middels nasjonal vekst, som betyr middels høy fruktbarhet, levealder og nettoinnvandring.

Prognosen viser at Ringerike kommune kan ha 33 167 innbyggere i 2035, altså en økning på rundt 1700 innbyggere fra 2023. De siste årene har det vært en høyere vekst, hovedsakelig med bakgrunn i økt mottak av flyktninger. Denne veksten var det ikke tatt høyde for i prognosene, og det er usikkert hvordan utviklingen vil bli framover.

Fra 2024 vil det være sterk vekst i aldersgruppen 80-89 år. Andre aldersgrupper har en middels vekst, utenom 6-15 år hvor vi ser en nedgang i perioden framover. Det er viktig å gjøre nødvendige demografiske justeringer i budsjettene, slik at ressursene til kommunen kommer til nytte der behovene er.

En del av kommunens overordnede strategi er å legge til rette for økt befolkningsvekst ved at flere velger å flytte til Ringerike. Planleggingen må være realistisk, men samtidig legge til rette for at Ringerike i framtida kan få en høyere vekst i befolkning og næringsliv enn vi har hatt de siste årene. Et variert næringsliv med mulighet for arbeid og gode kommunale tjenester er viktig for å være en attraktiv bokommune.

Klimaomstilling og press på naturområder

Etter flere tiår med stadig økende forbruk, klimagassutslipp og nedbygging av natur, ser vi både lokalt og globalt tydelige tegn på at naturens tålegrenser er nådd. Klimautvalget 2050¹⁰ slår fast at all politikk framover må ta utgangspunkt i at vi skal omstille oss til et lavutslippssamfunn, og at alle ressurser som energi, arealer og naturressurser er knappe. Spørsmålet er ikke hvilke utslipp som skal reduseres, men hvilke små utslipp som gjenstår i 2050. Klimautvalget slår også fast at en viktig del av omstillingen er å ivareta velfungerende økosystemer, og at arealpolitikken må begrense tap av natur og dens karbonlagre.

I årene som kommer må vi omstille transport, samfunn og næringsliv til å gi nær null klimagassutslipp, både innenfor og utenfor egne kommunegrenser. Å bygge ned minst mulig skog og myr er blant de klimatiltakene som monner mest, spesielt for Ringerike som en stor skogkommune. Innenfor kommunegrensene er de tre viktigste utslippskildene veitrafikk, anleggsmaskiner og andre dieseldrevne maskiner og jordbruk. Samtidig må vi redusere forbruk, etterspørre varer og tjenester med lavere utslipp og økonomien må bli mer sirkulær. Ringerike er en fjell-, skog- og vassdragskommune med natur- og kulturverdier som er viktige for livskvalitet, friluftsliv, naturmangfold og næringsutvikling. For å forvalte disse verdiene på en bærekraftig måte, blir det viktig å supplere kartleggingen av naturtyper og truede arter, og gi forutsigbare prioriteringer i forvaltning av naturmangfold og friluftsområder. Det er også en betydelig oppgave å både hindre ny forsøpling og forurensing, og aktivt rydde opp i eksisterende naturmiljøproblemer.

Klimaendringer og beredskap

Vi må ruste oss for å takle klimaendringer med hyppigere ekstremvær, flom, skred og utfordringer med overvann. Klimaendringene påvirker oss, og det vil bli et økende behov for å prioritere arbeid med forebygging, beredskap og reparasjoner. Kommunen har ansvar for kritisk infrastruktur og formålsbygg med døgkontinuerlig drift. Ekstremværet Hans og flommen krevde stor innsats fra mange i kommunen, og vi fikk store skader på veier og infrastruktur. Framover må vi tilpasse oss endringer i klima, for å unngå skade på offentlig infrastruktur og for å kunne opprettholde vannleveranser og rensing av avløpsvann. Kommunen skal dra læring fra håndteringen av «Hans» og den påfølgende flomsituasjonen. I tillegg skal vi fortsette å jobbe systematisk med utvikling av planer og tiltak som styrker beredskapen. Vi ser stadig strengere krav til kommunenes håndtering og krisehåndtering generelt, men også i forhold til nøkkelfunksjoner som drikkevann.

---

¹⁰ [Omstilling til lavutslipp. Veivalg for klimapolitikken mot 2050. NOU 2023: 25](#)

Digitalisering og digital transformasjon

Digitalisering og digital transformasjon er nødvendige virkemidler for at Ringerike kommune skal kunne levere effektive og moderne tjenester som møter innbyggernes behov og forventninger.

Digitalisering refererer til prosessen med å innføre og utnytte digitale teknologier og løsninger for å automatisere oppgaver, samle og analysere data, og forbedre kommunikasjon og samhandling mellom innbyggere og kommunens tjenester.

Digital transformasjon er en mer grunnleggende og omfattende endring i måten kommunen opererer, tenker og leverer tjenester, basert på teknologi.

For å møte stadig mer komplekse samfunnsutfordringer, slik som demografiskifte, krevende økonomi og mangel på kompetanse, er vi nødt til å tenke nytt rundt hvordan vi leverer våre tjenester.

Digitalisering og digital transformasjon må være forankret i en helhetlig strategi og metodikk som sikrer at vi får en helhetlig utvikling og effektiv ressursbruk. Vi trenger å styrke digital kompetanse blant ansatte og innbyggere, bytte ut gammel teknologi og innføre nye digitale løsninger på tvers av tjenesteområder og sette krav til informasjonssikkerhet og personvern.

Samarbeid for å nå målene

Ringerike kommune kan ikke løse utfordringene alene. For å nå målene i samfunnsdelen kreves en felles innsats fra alle i Ringerikssamfunnet. Som organisasjon må kommunen jobbe helhetlig og på tvers av sektorer. Kommunen har ulike roller, ansvar og virkemidler – blant annet som samfunnsutvikler, tjenesteleverandør og myndighetsutøver. I utøvelsen av disse rollene kreves det samarbeid med en rekke ulike aktører.

God samfunnsutvikling skjer gjennom dialog og samhandling mellom offentlig, privat og frivillig sektor. Her ligger det et betydelig potensial, og kommunen ser muligheter i å videreutvikle samarbeidet med frivillighet, innbyggere og næringsliv på flere områder framover. Det er også muligheter for bedre samhandling mellom offentlige instanser.

Vurdering av planbehovet

De økonomiske rammene og handlingsrommet er stramt. Kommunens planarbeid framover må i all hovedsak gjennomføres med egne ressurser, og det er viktig med en nøye vurdering av behov og hva som er mulig å få til ut fra tid og tilgjengelige ressurser.

De siste årene har det pågått relativt omfattende planarbeid i kommunen. Mye er fullført, mens noe fortsatt er i prosess. Av det som pågår er det flere omfattende planer, som går over flere år. I denne kommunestyreperioden må det prioriteres å fullføre planarbeid som er satt i gang, i tillegg til å følge opp det som er vedtatt.

Alt planarbeid skal ta utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel, og legges fram for politisk behandling i tråd med gjeldende delegeringsreglement.

Ut fra dagens situasjon holdes denne planstrategien noe mer overordnet enn forrige planstrategi. I den årlige prosessen med handlingsplan vil vi komme tilbake til vurderingen av kommunens øvrige planbehov.

Hovedgrep i denne planstrategien

1	Styrke sammenhengen i plansystemet
2	Fullføre og følge opp planer <ul style="list-style-type: none"> - Fullføre planarbeid som er satt i gang (begrense nye planer og strategier) - Følge opp vedtatte planer
3	Videreføre kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030
4	Fullføre revidering av kommuneplanens arealdel

Kommunedelplaner

Ringerike har seks gjeldende kommunedelplaner. I arbeidet med arealdelen er det vurdert hvilke som skal videreføres som egne planer. Oppheving av kommunedelplaner følges opp i pågående revidering av arealdelen.

Kommunedelplan for	Vedtaksdato	
Idrettsanlegg	08.04.2021	Videreføres som egen kommunedelplan
E16 Nymoen-Eggemoen	11.10.2018	Videreføres som egen kommunedelplan
Krakstadmarka	30.06.2016	Videreføres som egen kommunedelplan
Ådalsfjella (Vikerfjell)	30.06.2011	Videreføres som egen kommunedelplan*
E16 Eggemoen-Kleggerud	31.01.2013	Oppheves
Gående og syklende	29.06.1995	Oppheves

* Revideres i egen planprosess, jf. vedtak i formannskapetets strategi og plan 07.02.2024 sak 02/24. Avgrenset til bestemmelser.

Nye overordnede strategier for sektorene

Planstrategien for 2020-2023 la opp til flere omfattende kommunedelplaner både for temaer og sektorer. Dette gjaldt for eksempel folkehelse og sektorene Helse og omsorg og Utdanning og familie. I forrige kommunestyreperiode ble det gjennomført en omfattende prosess med utarbeidelse av ny samfunnsdel. Gjeldende samfunnsdel inneholder dermed oppdaterte overordnede mål som sektorene jobber ut fra. Vurderingen er derfor nå at det ikke er behov for egne kommunedelplaner for sektorene.

For sektorene Helse og omsorg og Utdanning og familie skal det utarbeides overordnede strategier. Sektorenes strategier skal bygge på overordnede mål strategier fra kommuneplanens samfunnsdel, og komplementere hverandre for å muliggjøre måloppnåelse.

Prioritering av planoppgaver

Tabellen viser hvilke overordnede planoppgaver som er prioritert i kommunestyreperioden. Denne planstrategien gir ikke en fullstendig oversikt og prioritering av kommunens samlede planbehov, og tar heller ikke for seg planoppgaver hvor ansvaret ligger hos andre enn kommunen, som f.eks. regionale planer.

Planstrategien avklarer behov for revidering av kommuneplanen. I tillegg foreslås nye strategier for to av kommunens sektorer, mens det for sektor Strategi og utvikling er pekt ut oppgaver som er aktuelle i perioden. Planstrategien skal bidra forutsigbarhet til folkevalgte og innbyggere, samt å kunne disponere ressursene i kommunens administrasjon effektivt. Planoppgavene vil i mange tilfeller involvere bredt på tvers av organisasjonen, for å muliggjøre måloppnåelse.

2024	2025	2026	2027	Planstrategi og kommuneplan
			R	Planstrategi 2028-2031
R	R	R	R	Handlingsplan (kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og budsjett)
				Kommuneplanens arealdel (fullføre pågående prosess)
2024	2025	2026	2027	Kommunedelplaner
R				Kommunedelplan for Vikarfjell (bestemmelser)
U				Kommunedelplan for naturmangfold
2024	2025	2026	2027	Overordnede strategier for sektorer
U				Strategi for sektor Helse og omsorg
U				Strategi for sektor Utdanning og familie
	R			Arbeidsgiverpolitikk
	R			Temaplan kompetanseutvikling
2024	2025	2026	2027	Andre planer og strategier i sektor Strategi og utvikling
R				Digitaliseringsstrategi
	R			Næringsplan 2:1
	U			Strategi for fornybar energi og energieffektivisering
		R		Formingsveileder - estetikk og arkitektur
	U			Temaplan for kulturmiljø
U				By- og stedsutviklingsprosjekter etter en politisk prioritering (jf. arealstrategien) - Støalandet/Petersøya/Fosseparken/Søndre park - Kvartalet ved Bussgata
U				Temaplan for overordnet mobilitet i Hønefoss
	U			Områderregulering for Nordre Tangent
	U			Temaplan for klimatilpasning og overvannshåndtering
U				Handlingsplan mot forsøpling
U				Handlingsplan friluftsliv
	R			Strategi/handlingsplan for tilsyn med spredt avløp, tilknytning og industripåslipp

R = Revideres. U = Utarbeides. Fargede ruter angir tidsrom prosessen pågår.